

33

N U T A R I M A S
(pareikšti kaltinimą)

Vilnius,

1980 m. liepos mėn. 7 d.

Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto tardymo skyriaus
vyr. tardytojas majoras Vilimas, išnagrinėjęs baudžiamosios by-
los Nr. 82 medžiagą, -

N U S T A Č I A U:

1979 m. gruodžio 20 d. byloje buvo patrauktas kaltina-
muoju Julius Sasnauskas, Eugenijaus. Jis buvo kaltinamas tuo,
kad nuo 1977 metų iki suėmimo dienos varė antitarybinę agita-
ciją ir propagandą, tai yra nusikaltimo, numatyto Lietuvos
TSR BK 68 str. 1 d., padarymu.

Tolimesnio parengtinio tardymo eigoje patikslintos aplin-
kybės ir nustatyti nauji jo nusikalstamos veiklos faktai, ry-
šium su tuo iškilo būtinumas papildyti ir patikslinti pirmųkš-
tį kaltinimą.

Byloje surinkti įrodymai, kad:

Julius Sasnauskas, bendraudamas su antitarybiškai nusi-
teikusiais asmenimis, jų tarpe su kaltinamuoju šioje byloje
Antanu Terlecku ir šio bendravimo susiformavusio priešiško nu-
sistatymo tarybinei santvarkai pasekoje, nuo 1977 metų iki su-
ėmimo dienos asmeniškai bei kartu su A. Terlecku ir kitais as-
menimis, siekdamas pakirsti Tarybų valdžią, varė antitarybinę
agitaciją ir propagandą: sistemingai gamino ir platino, o taip
pat kaupė ir laikė, platinimo tikslu antitarybinio turinio šmeiž-
tiškus nelegalius leidinius ir kitokius šmeižtiškus kūrinius,
žeminančius tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką.

34

Jo parašyti ir paruoti jam dalyvaujant pareiškimai ir laišakai su šmeižtiškais tarybinės santvarkos atžvilgiu prasi-
manymais buvo talpinami nelegaliuose antitarybiniuose leidi-
niuose, o, jiems patekus į užsienį, buvo antitarybinių buržua-
zinių organizacijų aktyviai naudojami vesti prieš TSRS šmeižtiš-
kas kompanijas spaudoje ir per radiją. Taip:

1977 m. lapkričio 8 d. kartu su savo pažįstamais Vytautu
Bogušiu, Andriumi Tučkumi ir Algirdu Masiulioniu, reikšdami ne-
pasitenkinimą būsima tarnyba Tarybinėje Armijoje, sukūrė pa-
reiškimą, adresuotą Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezi-
diumui, kuriame protestavo prieš konstitucinę pareigą dėl pri-
valomos tarnybos Tarybinėje Armijoje, įtikinėjo, kad TSRS pi-
liečiai jie tapo ne savo valia, būsima tarnybą armijoje mėgi-
no pavaizduoti kaip bausmę už "politinius įsitikinimus". Sas-
nauskas parašė šio pareiškimo tekstą, duodavo jį skaityti pa-
žįstams. Šio pareiškimo turinys buvo spausdinamas nelegalia-
me antitarybiniame leidinyje "Aušra", panaudotas straipsnių už-
sienyje leidžiamuose reakcinguose laikraščiuose "Darbininkas"
ir "Draugas" parašymui.

1978 metų rugsėjo mėnesį savo rašomąja mašinėle padaugino
ne mažiau kaip 3 egzempliorius laiško, adresuoto LTSR Aukščiau-
siosios Tarybos Prezidiumui, dėl nuteisto už itin pavojingus
valstybinius ir kitus nusikaltimus bei pripažinto itin pavojin-
gu recidyvistu V. Petkaus. Šiame laiške melagingai tikinama,
kad 1940 metais Tarybų valdžia Lietuvoje buvo atkurta ne liau-
dies valia, vėl teigiama, kad tarybiniai valdžios ir teisingumo
organai persekioja asmenis už "politinius įsitikinimus", vaizduo-
jami didvyriais itin pavojingi valstybiniai nusikaltėliai. Rink-
damas parašus po laiško tekstu, supažindino su jo turiniu O. Poš-
kienę, K. Garucką, Sasnauskienę, V. Šakalį, J. Volungevičių ir ki-
tus, ne mažiau 18 asmenų. Laiško adresatui neišsiuntė, 1979 m.
liepos mėnesį šį laišką patalpino nelegaliame antitarybiniame
leidinyje "Vytis" Nr. 4.

1978 metų lapkričio mėnesį parašė "atvirą laišką" IKP CK
dėl mirusiųjų pagerbimo, kuriame liaupsina buržuazinę santvark-
ką Lietuvoje, tikina, kad reikia gerbti tik asmenis, kovojusius

Reikiamas šis pareiškimas dėl to
kad mirusiųjų pagerbimo klausimas
neleidžia parašyti mirusiųjų asmenims
ji tokiu būdu, kaip reikia gerbti tik asmenis

prieš tarybinę santvarką. Atspausdino savo rašomąja mašinėle šio laiško ne mažiau kaip 5 egzempliorius, supažindino su jo turiniu savo pažįstamus. Laiško tekstas buvo patalpintas nelegaliame antitarybiniame leidinyje "Aušra" Nr.14, spausdinamas reakcingame užsienio laikraštyje "Tėviškės žiburiai", buvo panaudotas "Laisvės" radijo stoties antitarybinėse laidose.

1979 metų sausio mėnesį kartu su Vilniaus miesto gyventojais Vladu Šekaliu ir Petru Cidziku paruošė "atvirą laišką" IKP Centro Komitetui, kuriame išjuokė konstitucinį LTSR suverenumo principą, tikino, kad respublikoje vykdomas prievartinis lietuvių tautos rusinimas. Padaugino savo rašomąja mašinėle šio laiško ne mažiau kaip 5 egzempliorius, vieną iš jų perdavė savo pažįstamam Ragaišui, kitus duodavo skaityti įvairiems asmenims. Tų pačių metų birželio mėnesį tekstą patalpino nelegaliame antitarybiniame leidinyje "Vytis" Nr.4.

1979 metų kovo mėnesį redagavo ir atspausdino atvirą laišką, adresuojama "Tiesos" dienraščio redaktoriui, kuriame skelbiamas neišvengiamas tarybinės santvarkos Lietuvoje žlugimas, teisinami teroristiniai metodai kovoje prieš Tarybų valdžios atstovus, o itin pavojingas valstybinis nusikaltėlis, praeityje teroristas, B.Gajauskas vaizduojamas nacionaliniu didvyriu. Su šio laiško turiniu supažindino R.Matulį, Prėtusevičių, Subačių, Šekalį ir kitus, ne mažiau kaip 8 asmenis ir gavo iš jų sutikimą nurodyti jų pavardes kaip asmenų, pasirašiusių po šiuo tekstu. Po to atspausdino šio laiško ne mažiau kaip 6 egzempliorius, kuriuos pasiuntė laikraščių "Tiesa", "Komjaunimo tiesa", "Gimtas kraštas", "Vakarinės naujienos", žurnalo "Švyturys" redakcijoms. Laiško tekstas buvo patalpintas nelegaliame antitarybinio turinio leidinyje "Aušra", spausdinamas paminėtame laikraštyje "Tėviškės žiburiai", perduodamas "Laisvės" radijo antitarybinėse laidose.

1979 metų balandžio mėnesį, neva gindamas praeityje priverstinai gydytą už visuomenei pavojingą veiklą Angelę Paškauskienę, kartu su A.Terlecku paruošė laišką, adresuotą Lietuvos

pranešimą viešumai - be Terlecko

36

TSRS sveikatos apsaugos ministrui. Laiške tikino, kad TSRS medicina paversta "politinio teroro įrankiu", kad neva Angelė Paškauskienė už savo "politinius įsitikinimus" specialiai buvo kankinama psichiatrinėse ligoninėse. Su laiško tekstu supažindino savo pažįstamus V.Bastį, K.Subačių, J.Volungevičių ir kitus, nemažiau kaip 8 asmenis, ir, gavęs sutikimą nurodyti jų pavardes po šiuo laišku, atspausdino savo rašomąja mašinėle ne mažiau penkių šio laiško egzempliorių, iš kurių vieną pasiuntė adresatui, po vieną egzempliorių atidavė A.Paškauskienei ir A.Terleckui. Laiško tekstas buvo patalpintas reakcingame užsienio laidinyje "Akiračiai", jo turinys buvo antitarybinių "Laisvės" ir Vatikano radijo stočių panaudotas esamai LTSR padėčiai šmeižti.

7) Tų pačių metų lapkričio mėnesį paminėtos A.Paškauskienės prašymu padaugino savo rašomąja mašinėle ne mažiau kaip 3 egzempliorius jos laiško, adresuoto LKP Centro Komitetui. Vieną laiško egzempliorių atidavė A.Paškauskienei, kitus panaudojo laiške dėstomų šmeižtiškų tvirtinimų, kad Lietuva 1940 metais buvo prievarta įjungta į TSRS sudėtį, kad tarybinės santvarkos išdavoje Lietuva nuskurdusi, užgniaužiama žodžio ir įsitikinimų laisvė, platinimui.

8) 1979 metų vasarą kartu su A.Terlecku platino pastarojo paruoštą rusų kalba laišką, adresuotą SNO, TSRS, VFR, VDR ir kitų šalių vyriausybėms, kuriame įrodinėjama, kad Pabaltijo Tarybų socialistinių respublikų sukūrimas yra TSRS okupacijos paseka ir, prisidengiant Pabaltijo respublikų 45 gyventojų vardu, reikalaujama likviduoti tarybinę santvarką šiose respublikose. Davė sutikimą nurodyti savo pavardę po šiuo laišku, o taip pat tai padaryti įkalbėjo savo seserį Leonorą Sasnauskaitę. Šio laiško tekstas, patekus jam į užsienį, buvo plačiai panaudotas "Laisvės" ir Vatikano radijo stočių įvairiems šmeižtiškiems išpuoliams prieš TSRS. Be to, savo rašomąja mašinėle atspausdino šio laiško tekstą lietuvių kalba ne mažiau kaip 3 egzemplioriuose, platino jį savo pažįstamų tarpe. Šis tekstas buvo patalpintas nelegaliame antitarybiniame leidinyje "Aušra" Nr.18. Tuo pat metu jį patalpino nelegaliame antitarybiniame leidinyje "Vytis" Nr.3.

1979 m. vasarą
su A. Terlecku
platino
rusų kalba
laišką
adresuotą
SNO, TSRS,
VFR, VDR
ir kitų
šalių
vyriausybėms

1979 m.
vasarą
su A. Terlecku
platino
rusų kalba
laišką
adresuotą
SNO, TSRS,
VFR, VDR
ir kitų
šalių
vyriausybėms

1979 m. vasarą
su A. Terlecku
platino
rusų kalba
laišką
adresuotą
SNO, TSRS,
VFR, VDR
ir kitų
šalių
vyriausybėms

34

9)

1979 metų liepos-rugsėjo mėnesiais kartu su A. Terlecku surinko ir tendencingai perdirbo medžiagą apie spekuliantą R. Ragaišio suėmimą ir teismą ir paruošė du straipsnius bei laišką, kuriuose tvirtinama, kad tarybiniai valdžios ir teisingumo organai, norėdami susidorošti su savo politiniais priešininkais, sufabrikuoja jiems kriminalines bylas. Dalis surinktos medžiagos ir vienas straipsnis buvo patalpinti nelegaliame antitarybiniame leidinyje "Aušra" Nr. 18.

10)

1979 metų rugsėjo mėnesį, padėdant Antanui Terleckui, paruošė dar vieną laišką, adresuotą LKP CK. Laiške iš nacionalistinių pozicijų traktuojami lietuvių ir rusų tautų santykiai, persama mintis, kad Lietuva jėga buvo įjungta į TSRS sudėtį, kad respublikoje specialiai niokojami nacionaliniai paminklai. Su laiško tekstu supažindino V. Bastį, A. Paškauskienę ir kitus, viso ne mažiau 20-ties asmenų. Platinimo tikslu atspausdino šio teksto ne mažiau penkių egzempliorių.

1979 metų lapkričio mėnesį ryšium su Antano Terlecko suėmimu parašė laišką, adresuotą įvairioms kapitalistiniuose kraštuose esančioms organizacijoms. Laiške tvirtinama, kad Baltijos respublikos esančios okupuotos ir kad tai "iki šiol apsprendžia tų respublikų politinį, ekonominį ir kultūrinį gyvenimą". Su laiško tekstu supažindino A. Statkevičių, J. Pratusėvičių, K. Subačių ir kitus, viso 30 asmenų. Savo rašomąja mašinėle platinimo tikslu atspausdino ne mažiau kaip du šio laiško egzempliorius. Laiško turinys pateko į užsienį ir buvo panaudotas "Laisvės", Vatikano radijo stočių šmeižtiškai kampanijai prieš TSRS varyti, be to, laiško tekstas buvo patalpintas reakcingame buržuazinių nacionalistų užsienyje leidžiamame laikraštyje "Europos lietuviai".

11)

1979 metų pavasarį, turėdamas tikslą sudaryti regimumą apie tariamai gyvuojančią Lietuvoje antivisumuomeninę vadinamąją "Helsinkio susitarimų vykdymui remti Lietuvos visuomeninę grupę", prisidengdamas jos vardu, pagamino ir platino šmeižtiško turinio dokumentus Nr. 13, 14, 15, 16, 17, kuriuose nuteistus už itin pavojingus valstybinius nusikaltimus ir kitus asmenis vaizdavo būk tai esamos Lietuvoje valdžios organų savivalės ir

13, 15, 16, 17 - at lietuvių ir ukrainiečių, kad juos

14 - dėl Raagins, ne at lietuvių

arba galbūt vieną iš galimų

teisėtumo pažeidimo aukomis. Spausdino šiuos "dokumentus" savo rašomąja mašinėle, su jų turiniu supažindino O. Poškienę-Lukauskaitę, V. Laurinavičių ir kitus. "Dokumentas" Nr. 14 buvo talpinamas nelegaliame antitarybiniame leidinyje "Aušra", spausdinamas paminėtame laikraštyje "Tėviškos žiburiai".

13) 1979 metų birželio mėnesį kartu su Antanu Terlecku pradėjo leisti naują nelegalų leidinį "Vytis". Šio leidinio pirmajam numeriui parašė straipsnius, pavadintus "Laisvę reikia iškovoti", "Su išdavystės ženklu", "IKP konspiracija pamoko", "IKP(b) ir nepriklausomos Lietuvos idėja", patalpino keletą straipsnių iš užsienio nacionalistinių leidinių, nelegaliai platinamus eilėraščius. Daugumoje leidinyje patalpintų straipsnių raginama kovoti už tarybinės santvarkos Lietuvoje nuvertimą, šmeižiamos Tarybų valdžios vykdomos priemonės. Redagavo šio leidinio straipsnius, savo rašomąja mašinėle atspausdino šio leidinio ne mažiau kaip 3 egzempliorius ir juos platino. Leidinio tekstas pateko pas Maskvos miesto gyventoją Aleksandrą Lavutą, Jurbarko miesto gyventoją Angelę Paškauskienę, Šiaulių miesto gyventoją Oną Poškienę-Lukauskaitę, jo anotacija buvo spausdinama nelegaliuose antitarybiniuose leidiniuose "Perspektyvos", "Alma mater", "Einamųjų įvykių kronika", buržuazinių nacionalistų užsienyje leidžiamame laikraštyje "Europos lietuvis".

14) 1979 metų liepos mėnesį kartu su Antanu Terlecku išleido šio leidinio antrąjį numerį. Asmeniškai parašė ir patalpino leidinyje straipsnius "Užmirštieji", "Dar vienas V. Petkaus biografijos puslapis", M. Niklaus straipsnį "Teismo procesas Vilniuje esto akimis". Jo parašytuose ir kituose straipsniuose liaupsinami asmenys ginklu ir kitomis priemonėmis kovoję prieš Tarybų valdžią, pasisakoma už šios "kovos" tęsimą. Savo rašomąja mašinėle atspausdino ne mažiau kaip 3 egzempliorius šio numerio ir platino savo pažįstamų tarpe. Leidinio tekstas pateko pas paminėtą Jurbarko miesto gyventoją A. Paškauskienę, buvo platinamas Vilniuje, tekste anotacija buvo spausdinama nelegaliame leidinyje "Einamųjų įvykių kronika", laikraštyje "Europos lietuvis".

15)

1979 m. rugpjūčio mėnesį išleido nelegalaus antitarybinio leidinio "Vytis" trečiąjį numerį. Šiam leidiniui parašė ir patalpino straipsnį "Ar laisvė tik "didžiųjų" privilegija ir "spalvotųjų" teisė?". Patalpino jo platintą laišką, adresuotą įvairių šalių vyriausybėms ir SNO, tekstą, pavadintą "Moralinis ultimatus TSRS vyriausybei". Visi leidinyje patalpinti straipsniai yra antitarybinio turinio. Atspausdino savo rašomąja mašinėle šio leidinio ne mažiau trijų egzempliorių, platino jį savo pažįstamų tarpe, du egzempliorius platinimo tikslu laikė savo bute.

16)

Nuo 1977 metų iki suėmimo įvairiais laikotarpiais kaupė ir laikė savo bute platinimo tikslu jam ir Antanui Terleckui priklausančius nelegalius antitarybinio turinio leidinius: "Laisvės šauklys", "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika", "Einamųjų įvykių kronika", "Dievas ir Tėvynė", "Rūpintojėlis", "Pastogė", "Tiesos kelias", antitarybinius straipsnius "Komunizmas ir fašizmas", "Komunistinis genocidas Lietuvoje", "Katalikiškosios pedagogikos pagrindai", "Kronikos leidėjams", "Griškevičiaus pasiaiškinimas", "Leiskite nušluostyti ašaras arba A.Sniečkaus nuopelnai Lietuvai", "Pagiriamasis žodis liaudies gynėjui lituanistikoje", A.Sacharovo ir E.Kuznecovo antitarybinius kūrinius, nacionalistų leidžiamus žurnalus.

17)

Be to, antitarybinės agitacijos tikslu 1979 m. vasario 7 d. kartu su A.Terlecku ir kitais, priešiška tarybinei santvarkai nusiteikusiais asmenimis, dalyvavo nelegalioje sueigoje Vilniaus miesto gyventojos Angelės Ragaišienės bute. Šioje sueigoje ten buvusiems Roiter agentūros korespondentei Čemberlen, "Los Anželos taims" korespondentui Fišerui ir "Frans pres" agentūros korespondentei Kaneti pateikė šmeižtišką informaciją apie katalikų bažnyčios padėtį bei tariamus piliečių persekiojimus už politinius įsitikinimus Lietuvoje. Savo rašomąja mašinėle platinimo tikslu padaugino šios konferencijos aprašymą.

Šiais veiksmais J.Sasnauskas padarė nusikaltimą, numatytą Lietuvos TSR BK 68 str. I dalimi.

J.Sasnausko varoma antitarybinė agitacija ir propaganda įrodyta liudytojų V.Čerepanovo, J.Serkšno ir kitų parodymais, daiktiniais įrodymais.

40

Atsižvelgiant į tai, kad surinktų byloje įrodymų pakanka pareikšti Julijui Sasnauskui kaltinimą antitarybinės agitacijos ir propagandos vartymu, vadovaudamasis Lietuvos TSR BPK 161, 162, 167 ir 174 straipsniais, -

N U T A R I A U:

Juliją Sasnauską, Eugenijaus, gimusį 1959 metais Vilniuje, patraukti kaltinamuoju baudžiamojoje byloje Nr.82, pareiškiant jam kaltinimą antitarybinės agitacijos ir propagandos vartymu, tai yra nusikaltimo, numatyto Lietuvos TSR BK 68 straipsnio I dalimi, padarymu.

Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto
tardymo skyriaus vyr.tardytojas
majoras

A.Vilimas

Sutinka -

Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto
tardymo skyriaus viršininkas
pulkininkas

E.Kisminas

Nutarimas man paskelbtas 1980 m. liepos mėn. 2 d.

Kaltinamojo teisės, numatytos Lietuvos TSR BPK 52, 53, 114¹, 170, 171 str.: žinoti, kuo kaltinamas ir duoti paaiškinimus dėl pareikšto kaltinimo; reikalauti papildyti apklausos protokolą ir padaryti jame pataisas, sutinkamai su savo duotais parodymais; surašyti savo parodymus pačiam; prašyti padaryti apklausos metu garso įrašą; teikti įrodymus; pareikšti prašymus; prokuroro nutarimu leisti dalyvauti byloje gynėjui nuo kaltinimo pareiškimo momento; turėti gynėją nuo to momento, kai paskelbiama apie parengtinio tardymo pabaigimą ir pateikiama visa byla susipažinti; baigus parengtinį tardymą, susipažinti su visa byla; dalyvauti teisminiame nagrinėjime pirmos instancijos teisme; pareikšti nušalinimus; apskusti tardytojo ir prokuroro veiksmus bei sprendimus, man išaiškintos ir suprantamos.

J. Sasnauskas
kaltinamojo parašas

Nutarimą paskelbė ir teises išaiškino:

Vyr.tardytojas - majoras

A.Vilimas

Nusprendė *likęs* *Vyr. tardytojas*
prokurorius *Cheremnykh*
J. Merkulis